

Predplata van Šibenika
na tromjeseč 3 K.
na godinu 6 K.

Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Pojedini broj stoji 0 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURASSKO
ŠIBENIK
NAUČNI ODJEL

Predplata i pisma šalju se
Uredništvu. Neprankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

Pred sabor u Banovini.

Do malo vremena, ako znaci ne varaju, biti će u Zagreb sazvan sabor, pa su i stranke, u saboru zastupane, od neke dan veoma živahno a i strastveno razpravljale o držanju pojedinih saborskih skupina. Ovo razpravljanje imalo je za posljedicu, da su udružene stranke i stranka prava izmijenile razna pisma glede zajedničkog djelovanja u pogledu slobodnijih ustanova u Banovini. Iz tih pisama sledi, da će te dvie saborske skupine biti složne u tom da uzakone razne slobodne ustanove u Banovini i da taj rad neće biti spriječavan državnopravnim pitanjima.

Ovaj zaključak nas veoma veseli, ne samo za to što smo ga od početka zagovarali, nego i za to što je jedino moguće i posve razuman.

Nego i poslje ovog zaključka izbija na površinu nastojanje, da se ova razborita kooperacija onemogućiti, odnosno da ju se mimoidje, je da se stvori kompaktna većina u saboru, koja bi podupirala vladu i njezine predloge. Da se ovo dostigne gleda se stvoriti nova nekakva stranka, koja bi okupila manje kompromitovane magjarone te podupirala vladinu skupinu u saboru.

Na ovaj način bi se učinila u istinu parlamentarna većina, ali da bi je ta potrebna i koristna to je drugo pitanje, o kojemu se može veoma sumnjati.

Ob ovom pitanju ne bi se trebalo baviti, jer je dobro, i ne bi se bavili da nije u zadnje dana „Novi List“ objelodanio nekoliko članaka gosp. Supila, koji kad piše što o našoj politici to biva mjerodavno za udružene stranke u Banovini.

U ovim člancima izbija velika tajnovitost, svakako bistri nisu, i kao da se u njima ne odobrava ono što se u Zagrebu između stranaka uglavilo. Izgleda da bi se htjelo stvoriti ne kooperaciju, nego parlamentarnu većinu.

Ta parlamentarna većina nebi se mogla skalupiti nego sa manje kompromitiranim magjaronima, o čemu je još davno pisao „Novi List“, o čemu su pisale i preporučivale magjarske novine. To one preporučuju i danas. Ili tako ili raspustiti sabor pa uručiti nove izbore. U jednom i u drugom slučaju došlo bi se do parlamentarne većine.

Ali jeli to potrebno? Jeli to koristno?

Na ovo pitanje može se pravedno odgovoriti, kad se odgovori na pitanje o zadatku predstojećeg sabora, i o zadatku novo imenovane vlade.

Novo imenovana vlada u Banovini morala bi da bude provizornom vladom, koja bi imala pripraviti slobodoumne zakonske osnove i podastrijeti ih saboru. Novi sabor imao bi te zakonske osnove uzeti na pretresanje, usvojiti ih, uzakoniti ih. Tada bi morao biti raspusten sabor a novi izbori urečeni na temelju tih slobodoumnih ustanova i novog izbornog reda.

Ovaj zadatak vladin bio je utanačen prije njezina imenovanja, i ovaj zadatak sabora bio je utanačen kraljevskim ručnim pismom.

Iz svega ovoga proizlazi da je posve nuzgredno, jeli vlada ima u saboru kompaktnu većinu ili jeli ta većina plod kooperacije raznih stranaka u spomenutim pitanjima. Glavno je da

vlada imade u saboru većinu, koja je željna i voljna njezine slobodoumne ustanove pretresati, usvojiti ih i po mogućnosti, gdje je god to moguće, savršениjim učiniti.

Tu većinu vlada već unapred ima, jer jednom kad su se zainteresovane stranke izjavile takav rad ne spriječavati nego podupirati, to je koliko i reći, da će svaki vladin predlog, koji idje za tim da se uzakone slobodoumne ustanove biti od većine sabora jednodušno primljen. Vladine dale osnove neće biti spriječavane, vladin rad biti će poduprt.

Što još fal? što još treba?

Na ovo je odgovoriti, pa za to je još teže znati uzrok radi kojega ima još političara, koji bi volili da se skalupi na koji mu dragi način bila kakova parlamentarna većina.

Vidili smo da uzrok tomu ne može biti složan rad i želja da se slobodoumne ustanove poprime, jer takav rad vlade ili sabora ne može niti smije itko spriječavati. Pače mislimo, kako su danas stranke u saboru grupirane, one bi se jedino mogle natjecati u što boljem i savršениjem radu i nastojanju da te ustanove budu odgovarale potrebam našeg naroda. A kad je tako onda to ne može biti nego na korist onoga što se obćenito ž-li. Kad je tako onda je i nastojanje da se stvori kompaktna većina ili sa magjaronima ili novim izborima posve suvišna stvar, a kad je suvišna onda je i štetna i radi troška i radi vremena, koje bježi i ne povraća se.

Uzrok da se dolje do parlamentarne većine ne leži dakle u naravi vlade ili u zadatku sabora, nego mora da je izvan svega toga, pa bi trebalo to jasno i bistro naglasiti, neka se javnost zna ravnati. Taj uzrok ne može biti ni u stranačkoj mržnji koja vlada u Banovini, jer mržnja ne može spriječavati strankam zajednički saborski rad. Taj uzrok mora dakle da je u vladini istoj ili u onima koji su vladu postavili.

U vladu je ako ona hoće da njezino djelovanje bude trajno a ne provizorno, u onima je, koji su je postavili ako oni hoće da pomoću te vlade dadu Hrvatima samo ono i onoliko koliko drže da je potrebno te ih uza se privežu na temelju postojećeg zakona od 1867. Drugim rječima, nastojanje da se stvori kompaktna parlamentarna većina moglo bi biti samo za to jer se hoće u Hrvatskoj uzdržati obstojeća nagodba.

Ako je tako, onda je zadatak vlade i sabora promašen, jer bi i ustanove koje bi se poprimile bile sve drugo nego slobodoumne i kadre da dadu narodu ono što mu treba, a treba mu, da on po svojim uredbam i zakonima, po svojem izbornom pravu, bude mogao sam preko svojih zastupnika slobodno urediti svoj državno-pravni položaj i prema Magjarima i prema Austriji.

Ako se hoće dakle u istinu raditi za narodni napredak, za ujedinjenje, za savez, onda treba dati narodu obće i jednako izborno pravo. A za to dostatna je kooperacija i ne treba kovati ni novih stranaka ni novih parlamentarnih većina.

Ne može li se to ili nije li dopušteno tako, onda se govori čisto i bistro, neka se zna što se hoće i što se može.

Naše školstvo.

Kad pogledamo na razvoj školstva ne samo kod drugih većih naprednih naroda, već i u nama susjednim zemljama, pa i u samoj našoj uhoj Hrvatskoj, te ga uporedimo sa stanjem našeg školstva u Dalmaciji, onda nam se zbilja savija tuga oko srca. Ko što u svemu, tako smo i u pogled razvoja školstva tako nemilo zaostali, nalazimo se u tako kukavim prilikama, da nam je zbilja plakati nad teškom sudbinom, koja nas prati. Naše siromaštvo tako je grozno, da nam se je boriti ne samo za kruh svakidanj, ne samo za branu tjelesnu, već i za duševnu. Naše školstvo ne napreduje, a ono što ga ima, i što je samo teškom narodnom mukom podignuto i uzdržano, jedva životari, jedva od toga ima narod nekakvu korist, ali i tu malu korist plaća škupa. No, narod bi svu tu žrtvu rado podnosio, ko što i podnosi, kad bi samo to školstvo kod nas odgovaralo svojoj zadaći, kad ne bi bilo spriječeno u svom razvoju baš s one strane, s koje bi imalo biti najizdašnije podpomaganje.

Kruti sistem, pod kojim se nalazimo, i koji njeđnju našoj dobroj ustanovine da da se razvije i da napreduje, sapeo je u svoje tvrde okove tako jako čeli naš školski organizam, da mu naprosto duši svaki dah pravog života. A što je najgore, kao da nema ni izgleda, da bi stvari bar u ovom pravcu mogle okrenuti na bolje, jer sistem, mjesto da popravi stare pogreške, da izpravi ono, što je na tom polju pokvario i da školstvo uputi boljom i njeđnijom stazom, sve to više steže oko njega lute okove svog zatornog upliva i traži baš, da ni tu ne bude onog života, one slobode, onog duha, bez kojega sve ostaje mrtvim slovom, ukloćenim ambijentom, gdje ne može nista dobra i plemenita da uspijeva.

Pod neumoljivim zahtjevom zakona u nas se dodne godinice otvara po koja nova pučka škola, ali ne toliko da doprinese napredku prosvjete, već da ih bude što više pod istim teškim oklopom, pod kojim gine i izdiše sve, što je inače u nas dobra pokrenuto. I za to su nam škole ovakove, za to narod ne vidi ono, što od njih ima prava da očekiva, za to vidimo i čujemo toliko opravdanih tužaba ne samo na slabi uspjeh njihov, već u obće na čeli njihov pravac i na sve, što je u obće sa našim školama u užem kakovom savezu.

I nije tu sama i jedina žrtva narod, koji uza sav svoj veliki doprinos nema škola, kakovih trebue i kakove mu pripadaju, već je uz narod druga velika žrtva i samo — učiteljstvo.

Od učitelja se zahtjeva sve, a inače je tako sapet, da ni u svom zvaničnom uzgojno-poučnom radu nije slobodan, i tu su mu na ruke udarene teške bičevne, da se jedva može okretati u onom uzkom, ograničenom prostoru, što mu ga prištaju bezbrojne naredbe, okružnice i zakoni, kojima tad pridolaze svi ini zahtjevi naših nesnosnih društvenih i stranačkih prilika.

I još bi učitelj mogao da se kojekako u cilom tom kaosu snađe, da je barem on pripravljen za svoje teško zvanje na način, po kojemu bi postao jak da sve to prebrdi bez duševne klonlosti, bez razočaranja, bez ogorčenja. — Ali onaj isti sistem, koji je zarobio naše školstvo, zarobio je jednako i onaj hram, gdje se naši učitelji odgajaju. Tu im je odzeto sve. Što bi ih moglo učiniti jakim bojovnicima duha, sposobnim, da se uspješno bore sa svim budućim poteškoćama svoga zvanja. Pa ako se među njima posle, kad izadju na svoje popršte, nađe nekoliko, koji se ipak uzognu upravititi pod bremenom težkih dužnosti i još težih nesnosnih prilika, koje im se silom tog sistema i drugih okolnosti stvore, onda se na njih neumolno survaju ponajteži udarci svakovrstnih progona i poniženja, tako da moraju ili očajati, pa se zavuci posve u se i uživiti se u jedno stanje koje ih prati, ili moraju divskom napregom otresti sa sebe taj jaram, ostaviti učiteljsku službu i tražiti drugo zvanje, drugo zanimanje, uvjereni barem, da nijedno drugo ne će i ne može bit tako teško, tako puno boli i čemera.

Ovo je tek onako obćenito. Kad bismo pak uzeli posebice u pretres pitanje učiteljske priprave za školski rad, onda bismo morali tu nanizati toliko tih žalostnih činjenica, da bi izašao čitav volumen. Nama će bit glede ovoga dosta svratiti pozornost naših čitatelja na sve ono, što smo kazali ne davno

o našem muškem preparandiju, kad smo ustali za njegovo premještanje iz Arbanasa.

U obrazloživanju tog pitanja mi smo iznili takovih stvari, koje su mogle svakog uvjeriti, kako je ne samo tu sistem, koji po sebi ne pruža učiteljskim pripravnicima ono, što im mora bit pruženo kao budućim prosvjetiteljima i uzgojiteljima naroda, već kako je i sam položaj i ustroj tog preparandija gotova zapreka, da iz njega izadje učitelj onakav, kakva ga trebue javnost, narod, pa bio taj i u najmanjem selu, u najzabitnijem zakutku naše pokrajine.

A treba imati na umu, da je svakoj školi duša učitelj, pa ako ta duša nije jaka, ako nije uzgojena kako mora biti, ako nije na v imeno obo užana u im osim, čim će jedino u budućee moć odolievati svim mogućim mučnoscama i napaštima, onda kako da škola primi od njega života, kad ga i sam dovoljno nema, kad i ono malo što ga ima, mora da žrtvuje, mora da se iztroši pri prvim kušnjama?

To je odista žalostna istina, koju se mi ne bomojmo otkriti, jer nam leži na srcu i školstvo i učiteljstvo, jer smo duboko uvjereni, da su to dvie nerazdružive snage, koje mogu mnogo da doprinesu ne samo narodnoj prosvjeti, već i narodnoj svijesti u obće, kad mogu da razviju svoju djelatnost slobodno, onako, kako se to po načelima zdrave pedagogije mora od njih zahtjevati. — Danas, kako još stvari stoje, ide se uvijek za tim, da se učitelju upravo stvore poteškoće, da se uprepasti, kad stupi na prvu stepenicu svog mučnog puta, ne daje mu se tijekom njegove priprave nikakva prigoda, da upozna život, koji ga čeka, da se upozna s praktičnom njegovm stranom, koja je trnovitija od one, koja ga čeka u njegovu čisto zvaničnom radu.

Uz ovakove obstojnosti nije čudo, ako se već mladi učitelj nađe u kritičnom položaju netom je započeo svoje znanje, a nije čudo, ako se taj njegov kritični položaj odrazuje i u samom školskom njegovom djelovanju. Eto, takovi su kod nas prvi časovi, koji čekaju učitelja, a oni, koji sledje za prvima, sve su teži, jer ih otežavaju sve one druge okolnosti i prilike, koje smo napomenuli.

Nastavit ćemo.

Stisnimo redove!

Preteći budnim okom naš narodni život, mi smo već u više navratlaka iztaknuli razne narodne potrebe, osvrnuli smo se na razna znamenita pitanja, bez rješjenja kojih nije moguće, da kao narod napredujemo u nijednom pravcu, i za to sve, što smo pisali i što pisemo potiče od one redoljubive zabrinutosti, koja nas izpuđa, kad vidimo gdje smo danas, a gdje bismo mogli biti, da gine se kao Hrvati svugdje, gdje nas god ima, znali urediti i raditi onako, kako to od nas zahtjevaju obće interesi naroda i domovine.

Kad nas je zlo, što nas sitna dnevna pitanja već ciepuju i što tim pitanjima dajemo gotovo uvijek toliku važnost, da se radi njih posvajdani, ne možemo naći složni ni onda, kad nas na tu slogu pozivaju vrhovni narodni interesi.

Mi uvijek vapimo za narodnim jedinstvom, tražimo i hoćemo, da tome narodnome jedinstvu bude odgovarala i teritorijalna reinkorporacija, ali ono, što bismo mi mogli po sebi provesti t. j. jedinstvo akcije, jednodušnost i uzajamno pripomaganje najizlož-nijim djelovima naroda, kao da nas još nije proniklo, kao da još ne marimo za to, da narodna politička snaga bude po čeloj domovini čila i jaka te uvijek spremna odolievati kušnjama i navalama susjednih ili daljih prodiraca.

Mi moramo raditi na svim linijama, svugdje odlučno i intenzivno, ali najodlučnije i najintenzivnije na onim tačkama, gdje nam je narod oslabio i gdje mu prieti, da ga iztisne tuđi ž-

valj. Takovih tačaka imamo danas dosta, pa sve dok se na njima ne uzpostavi neki narodni odpor mi ćemo se amo na manje izloženim mjestima uzaludno boriti, jer će ta borba izgledati kao ona kakve skupine zatocnika u jednoj kući, koja se proti provalnicima bori sa prozora, a zaboravlja zatvoriti i utvrditi kućna vrata.

Osim svega toga, kako smo u našem listu predočili, mi imamo da se još borimo za najelementarnija narodna prava, mi imamo da ostvarimo, da uzpostavimo, da sebi povratimo, što nam je kroz rječke od zlobnih ljudi i vremena oteto i zaniekano, imamo da se u svojoj kući već napokon uredimo kao gospodari, koji će odlučivati sami o svojoj sudbini, a za sve to, za sav taj silni rad koji da još ne marimo izstupiti kao jedinstvena snaga, koja ili pobjeđuje ili pada.

Imajući sve to pred očima bilo bi vrijeme, da se svi skupa bez razlike opamelnimo, da svu onu pastu energiju, koju trošimo u našim dnevnim stranačkim razmiricama počemo ulagati u pravi rad, u pravu narodnu politiku, koja će bit tek onda prava i uspješna, kad ju budu jednako vodili svi aktivni Hrvati, kad bude svugdje tako duboko shvaćena, da će pred njom sva druga pitanja mjestnih i stranačkih interesa izeznuti.

Dobro je raditi u svakom smjeru, jer je rad uvijek koristan, ali svaki rad mora da bude kod nas uvijek zadahnut duhom snosljivosti, a poduprt težnjom, da bude na uhar i narodu. Gdje se sve radi samo radi sebičnih ciljeva, tamo obično politička snaga naroda strada na isti način kao što strada od zapuštenosti, siromaštva i nesredjenih klimatičnih i teluričnih odnošaja.

Prodre li ovakovo shvaćanje, onda će se tek moći uspješno provesti onaj toli česta medju nas bačeni poklik: stisnimo redove!

Jest, do toga moramo doći, ako mislimo što postići i poboljšati naše političko, gospodarsveno, a i kulturno stanje. Moramo stisnuti naše redove, da naša otporna snaga bude svugdje što jača a nastojanje za naš boljak što uspješnije.

To moramo da učinimo ne samo radi narodne koristi, već i radi narodne časti. Ovakovi, kakovi smo danas, izvršeni svim mogućim kušnjama, doživljujemo samo poniženja i razočaranja, nikome ne imponujemo, nikome se ne namećemo, pa onda nije čudo, što, još i oni, koje u svojoj vlastitoj kući trpimo, proti nama ustaju, rade, dapače nas i vrijeđaju.

Svega toga ne bi bilo, kad bismo se već jednom snašli i upravili cio naš rad samo izvišenoj svrsi narodne slobode i nezavisnosti. Stisnimo redove, složimo svi skupa pamet, srce i ruke na zajednički, jednodušni posao i kani-mo se međusobna zadržavanja i osvajanja. Tada ćemo svi biti dobri Hrvati i hrvatski ćemo raditi, a tudje misli i tudji upliri ne će imati kod nas ni pristupa, a kamo li odaziva.

Za jako gospodarstveno pripomaganje Dalmacije.

Napokon je odlučeno. Mi smo bili veliki zlobnici, kad smo ono s nepovjerenjem dočekali glasove iz Beča, da se naime brizna austrijska vlada sprema doći u pomoć velikim svotama ovoj zapuštenoj Dalmaciji. Pogriješili smo; ta tko se ikad mogao nadati, da će napokon prestati ta silna obćanja i da će doći prava, stvarna pomoć?

Napokon je odlučeno. Austrijska vlada iznienla nam je svoj državni proračun za god. 1907. i tu smo našli sve, što je obećano bilo. Gordi milijuni za Dalmaciju koče se tu sve redom i nema više sumnje: Austrija će Dalmaciju preporoditi.

Tko ne vjeruje, neka uzme u ruke taj proračun. Al ne, bolje da ga ne uzme, nek ne gleda u one cifre, koji su najnoviji dokaz pustih briga bečke vlade za Dalmaciju; neka ga ne uzme, jer će u njemu naći ne milijune, već one obćine, sitne urvice, koje iz Beča sa vladinog stola dobacuju Dalmaciji.

Kad je Dalmacija pitala pomoć, onda su se nalazile svakojake izprike i izlike, nije joj se davalo ništa; kad je prestala pitati, kad joj dogorilo, onda eto iz Beča silnih obećanja, mislio si na, eto idu vaguni puni novaca za Dalmaciju, a kad dođi proračun, — opet u njemu stara škrtost, stara ogledje-na kost za Dalmaciju.

I onako to ide redom; ali sada postapanje bečke vlade prevrće svaku mjeru, zaudara čistim licumjerstvom, zavaravanjem, zlobnom igrom, insultom. —

Odgovorit će nam se, da u proračunu 1907 nije mogla ući nijedna od obećanih svota, jer da na ministarstvu nisu još uredili program rada. Neka se to odgovori gluhima i slepima! Od svote tobož namuđene potrošiti za Dalmaciju, mogao se i morao u proračun uvrstiti stanovit iznos uprav za početak tog navješćenog rada. Ali pošto se od tih početaka u obće nikad ne će doći, morala je dakako izostati iz proračuna za 1907 svaka i najmanja svota za Dalmaciju, izim onih obćinih, ponizajućih.

Ali ima još nešto. „Smotra“ će odgovoriti, da da će Dalmacija ipak dobiti 500.000 kruna, za oskudicu. Evala! Od tih 500.000 kruna, dok se poraziele, razne će pregledne komitije pobjeći polovicu, a ostatak razdijeljen bit će toliko narodu koristan, da će na svakog kućnog starijšinu doći na j-više 4-5 K. Na tako izdašnoj pripomoci Dalmacije može reći još jednom: Evala!

I tako su računali čisti t. j. u obće nema se o čem voditi računa. Nama nije drugo, nego ponavljati uvijek onu poznatu staru hajduka Samardžića.

O jednoj velikoj potrebi.

Možda nema u cijeloj Evropi kraja ili zemlje, gdje je oskudica statističnih podataka tako kronična, kao u Dalmaciji. Pogledamo li na našu blizu okolinu, svugdje ćemo naći, da se je u pogledu statistike nešto učinilo: u Bugarskoj štampavaju se redovno razna statistična djela, Srbija ima svoj statistični godišnji izvještaj, napokon i Bosna i Hercegovina imaju neke statistične monografije, a o Banovini pak ne treba ni govoriti; tu je ustanovljen naročiti statistični ured, kojega je djelatnost znamenita i korisna za cioo gospodarstveno stanje uže Hrvatske.

Kod nas se valja još uvijek čieniti, da je statistika nekakav luksus, koji da nam je skroz suvišan i s toga, što nam slabo može vriediti, kad nemamo da pokazemo svietu nego samo jade i nerolje.

To je vrlo krivo, neosnovano mnjenje. Mi se često tužimo i s razlogom ponajviše, kako smo od raznih faktora zastopavljeni i zanemareni. Sve te naše tužbe ne vriede ništa, jer nismo u stanju da ih popratimo statističnim podatcima, brojkama, činjenicama, po kojima bi naše tužbe postale priekor, žig, osuda, obtužba, koja bi te faktore silom istine zastidila i maknula na posao. Tožaljke, jeremijade obćenito izticanje naših nevođa bit će valjda dobro s retoričkog gledišta, ali kod ljudi ukoečnih nad normama i paragrafima to ne vriedi; kod njih vriede pozitivni dokazi, praktična razlaganja i izticanje želja. Jedna gola cifra, par hladnih činjenica, nekoliko suhih razmatranja to može više djelovati nego li cijeli snop elegičnih izvještaja.

Do tih brojaka, do tih činjenica i razmatranja dolazi se valjano jedino pomoću dobre statistike.

Mi smo imali bezbroj prigoda, gdje smo se mogli osvjedočiti o istinitosti ovih navoda, pa da ih ne spominjemo mnogo, dosta je navesti nesretnu klauzulu u ugovoru Austrije s Italijom. Svak je onda znao, da nam je nanesena velika šteta, ali ustanoviti zamašitost te štete nije nitko mogao, uprav za to, što su nam nedostajali tačni statistični podatci. S jedne strane trđilo se, da šteta doziđe nekoliko milijuna, s druge strane dokazivalo se, da te štete nema. A to se događaja uvijek, kad se ne zna koliko zemlja proizvadjaa, koliko u zemlji ostaje proizvoda za domaće potrebe, koliko se proizvoda izvaža, jer tad kako da se steče pravi pojam o utaknici tudjeg proizvoda?

Spominjemo se, da je odbor, koji je bio

imenovan na gospodarstvom sastanku u Splitu dne 28. lipnja 1894 i koji je imao kao glavnu zadaću da utauči štetu nanesenu našem glavnom proizvodu od klauzule, bio usilovan otvoriti gotovu enquetu da dobije najelementarnije podatke.

U obće, kad tko kod nas hoće da napiše nešto o našim gospodarstvenim prilikama, udara uvijek na velike, često uzaludne muke, jer ne nalazi nigdje onaj tvrdi temelj, koji se samo statističnim podatcima daje zbiti.

Kad smo se u našem listu na dugo i široko pozabavili s našim trgovačko obrtničkim komorama, iztaknuli smo medj ostalim i to, kako su one dužne po zakonu izdavati svake godine izvještaj o gospodarstvenim prilikama svog okružja, a svako pet godina glavni izvještaj. Što mi znamo, naše obrtničko-trgovačke komore kao da u obće za tu dužnost i ne znadu. Izuzmite dva izvještaja splitske komore od 1857—1860 i od 1861—1863, te onog od g. 1890—1893 na statističnom polju možemo reći da se nije ništa učinilo sa strane tih naših komora, pa i u tome škitome radu koliko nedostataka! A sve je to tako slabo išlo i ide, jer kroz ovo zadnje doba zbog naših slabih statističnih prilika s jedne, te zbog većih zahtjeva u svezi s velikim napredkom statistike s druge strane, naše trgov. komore toliko su zaostale, toliko poteškoća u ovom pitanju pustile da se nagomila, da se već nisu ni mogle latiti statističnog posla.

Da se svemu tome bar ikad doskoči, trebalo bi, da se naši obćinski uredi zauzmu za što sustavne sakupljanje statističnog materijala. Ti uredi ne bi se imali ograničiti na to, da samo od puta do puta odgovore na razne dopise, kojima su zamoljeni za statistične podatke, nego bi imali iz vlastite inicijative raditi oko redovitog sakupljanja svih onih podataka, koji su u savezu sa gospodarstvom obćine, tako da bi po prilici imali svoj statistični odsjek.

I zbilja, podatci, koje može da sabire jedna Obćina, bili bi od zamašne važnosti u ovom pitanju, a osobito sada, kad nam vlada obećaje briznije zauzimanje oko gospodarstvenog boljka pokrajine. Kad bi se naše obćine toga latile, mogle bi se vrlo uspješno postići dvie svrhe, — prvo: našim bi se trgovačko obrtničkim komorama olakotio u velike posao u prikazivanju gospodarstvenog stanja njihova područja, u konkretniranju želja i izticanju naših prilika i neprilika a drugo: bili bi zajamčeni predvjeti po kojima da se kod Zemaljskog Odbora ustrojiti statistični ured, koji bi tad uspješno doskočio jednoj od najprehtih naših nauđa. Time bi se postigla jedinstvenost u sakupljanju statističnih podataka, te bi malo po malo Dalmacija prestala i u ovome pogledu biti zemlja iznimaka.

Naravski, sve ovo što pisasmo, ostat će i nadalje puka želja, ako se nikad ne započne. Priznajemo, da su naše obćine preobterecene pisanijom, ali je opet i to istina, da obćinski ured, više nego ured, mora da bude svjetovnaliste puka, tumače obćinarskih potreba. A kako da se bolje tumače i iztaknu te potrebe, nego na temelju statistike?

Zaludu je, vrijeme je napokon, da se i u nas počne nešto pametna, sustavna i praktično raditi, jer se do sad sve radilo onako od slučajja do slučajja, prema časovitim prilikama. Dok traje ovakovo razpoloženje, kao što je današnje, teško da nam prilike okrenu na bolje, jer eto n. pr. po našem mišljenju bilo bi dobro i koristno, dapače nužno, da Zemaljski Odbor bude imao taj svoj statistični ured, a kad tamo taj Zemaljski Odbor nema danas ni svog računarskog odjela, već mora cio računarski posao davati na rješanje namjestništvim činovnicima.

To je skroz abnormalni pojav, koji smo mi takodjer već požalili i osudili, ali utaman!

Uzmimo i u ovome seli za izgled Banovinu, pa ćemo vidjeti, koliko se dobra u predmetu statistike dade učiniti, gdje ima volje, mara, i smisla za ovakova pitanja.

DOPISI.

Split.

Na 14. t. mj. ovdješnja je trgovačko-obrtnička komora imala svoju sjednicu. Predsjedao je predsjednik g. Mate Vidović. Pretresalo se o konačnom računu 1905 i o predračunu za g. 1907, te o udjeljenju stipendija, o izboru obrančkog suda, te o izboru jednog člana za kuratorji trgovačke škole.

Kad se promisli, da u ovoj našoj zapuštenoj zemlji imamo mnogo vrstnih mladića, kojima je s financijske oskudice onemogućen daljni nauk na trgovačkim obrtnim školama, onda je upravo pohvaliti ovu trgovačko obrt. komoru, koja je dvanaestotički došla u ovom pravcu u pomoć. Ipak ima ih još, koji bi pomoći trebali i koji imaju odlično svjedodbe, ali koja korist, kad su razpoloživa sredstva ograničena kad je proračun malen, te mora samo neznanim svotama da pripomogne našu mladost. Obrtnička ko uora već dvie godine doprinosi za trgovačku školu i za obrtnu, koja se mora otvoriti do 31 prosinca o. g. i to u iznosu od 4000 K godišnjih. To su za naše prilike ogromni tereti. Obćina i komora morale su sve to primiti na se; obćina splitska za ove dvie škole nosi teret od preko 9000 K godišnjih. Pomoći od vlade nema, i tako se moramo mi sami daviti i od grla odkidati, ako ćemo što imati. Nije prazna riječ, ako se kaže, da smo ovdje u Splitu gradno zapušteni. Sve se traži od obćine i od trgovačke komore. Dade li vlada jedan dio, mora grad dati oba druga dijela, a vlada svejednako hoće da ima sve pod svojim rukama.

Imamo prvu luku na jadranskom moru, ali što vriedi u ovakovu stanju? Ovdješnje tvrde nisu u stanju da dovajaju vino, što su kupile po raznim mjestima, jer nemaju gdje ga izkrcati. Promet veliki, a obala malena za uvoz svakvrstne trgovine. A ipak se plaća! Naša carinara, koja nosi tobože ime glavne, ne odgovara; kad čovjek stupi u njeno dvoriste, mora se zgroziti, kad vidi pusti natopnja i drugih predmeta. Nemamo magaze. Trgovačka ih komora pita, al nje glas ostaje onaj vapjućega. Naš intendent carinarski kao da je gluh, ne čuje što se traži, ne vidi što je potrebno, ne će da umoci pero i da pita nek se magaze već jednom sagrade; ali ljudi svejednako plaćaju i nemaju, što ih ide.

Na pragu smo novoj godini. Ima da stupi u krjepost novi ugovor dalmatinskih brodoglasnika. Je li vlada upitala u tom predmetu glavne zanimavike i obćine i trgovačke komore? Ima već treća godina, da se govori o ustanovljenju tog novog društva. Kako pak stojimo s tim pitanjem, o tome je žalostno pisati. Napokon bit će sve riješeno ad usum Delphini i narod će znati na čemu je tek kad bude sve gotovo. Hoće li to biti narodu na korist, to je drugo pitanje, o kojemu se dakako ne razpravljaa, o kojemu stanoviti krugovi ne vode brigu. Obća je holed kod nas, da se naši ljudi u svim gotovo pitanjima skrivaju pod sjenu svog zvoniaka, a ne misli se u obće dobro. To se je najbolje opazilo i opaža se u našem polju imajuć pred očima samo interese cijelog naroda. — Tad bi tek stvar i u nas okrenule na bolje.

Knin.

Dne 13 t. mj. imali smo ovdje gospodarsku izložbu stoke. Da joj se dade još veća važnost, prizvana je službeno pokrajinskom izložbom. Mjesto izložbe, mi smo i ovoga puta pokazali nas zastoj i nemar. Reklo bi se upravo, da je kako neki misle kobni broj 13 djelovao i na sudbinu izložbe, koja se mogla tek da sravni sa jednim obćinim pazarom, a ništa sa pokrajinskom izložbom. U obće, mi ne znamo, za što su nadležni dali ovu etiketu izložbi, a nisu se postarali niti sa prostom reklamom, koja je uobičajena u sličnim slučajevima po svim naprednim državama. Inali bismo o predmetu još mnogo da govorimo i da sjetimo nadležne na njihovu dužnost, ali izostavljamo za sada, jer će isti nadamo se, uvidjevši postignuti fiasco, postarati se, da drugi put bude uređeno sve na vrijeme i u zgodan čas.

Jedna obilata zarada, koja se po našim odlomcima izvadjaa jest trgovina domaćom rakitom i pletenje krtola. Izost rakiite skopaćen je sa liepom dobiti, jer je ponajbolje vrsti i trajne čvrstote. Sve je godine samo selo Strmica izvele u Šibenik jedan milijun i po prutia rakiite, kojom tamošnji uznici pletu raznovrsne sprtve i košare. Za to bi nužno bilo i od velike koristi narodu, da se osnuju škole za pletenje po svim ovim krajevima, gdje je u izobilju rakiite.

Nastali su jeseni dnevni. Kiše i poplave su na dnevnom redu sa svojim zlim posljedicama. Ima mnogo mjesta, koja su čestim poplavama i povodnjama zatvorena, a narod ostao obezbeđen i ogoljen. Samo nek je dobre volje i nastojanja, pak se i ovome zlu može doskočiti gradnjom priobvoja i sadjenjem gore.

VIESTI.

Naš zastupnik Dr. A. Dulibić boravio je ovih dana u Šibeniku. U četvrtak vratio se u Zadar.

Učiteljem tamičara pri odvijanju e. k. Okružnom Sudištu imenovan je kako doznajemo, g. Petar Gnjec iz Pasine u mjesecima plaću od K 100 za sada i sa stanom u naravi. S vremenom, rek' bi, da će to mjesto bit sistemizirano, i da će dobiti učitelj moći doći do IX. razreda čina.

Zaziru od hrvatske pjesme. Njeki večeri u „Hotel de la Ville“ bilo nekoliko hrvatskih mladića, koji su počeli i da pjevaju. Drugi, koji se tu naše, odmah se oduševili, otiđoše u drugu sobu. Da je na tome sve ostalo, bilo bi tek pokudno, ali je poslije i sam gospodar hotela pošao na ruku za izražavanje hrvatske pjesme, jer je hrvatskim mladima poslao na stol drugi put mjesto vina s „kvasinac“, ne bi li ih tako lakše odpravio iz hotela, a ugodio onima, koji se oduševili.

Iz gradjanstva primili smo vijesti, koje nas upozoravaju na bašičuzno postupanje nekih šarža, imenito feldvebela mjestnog vojnika prema našim vojnicima. Tu su dalmatinci obasjani najproštorij rječitima, najgradnijim epitetima. Nađamo se, da će predpostavljeni odmah u početku to strogo zabraniti.

„Šibenska Glazba“ koncertirat će u nedjelju dne 21. o. m. j. u „Obćinskom Perivoju“. Početak na 11 i po sati u jutro. Program: 1. Slavjanska koraćnica od V. Prochaska; 2. Overtura k operi „Tannhäuser“ od Suppé-a; 3. Turska molitva i zbor iz opere „Wanda“ od Dupplera; 4. Potporučić po slavjanskim motivima od Šebeka; 5. Koraćnica od Komzaka.

Zastupnik Matas iz Skradina bio je na 17. e. m. j. osuđen od e. k. Šibenskog Suda na globu od 50 kruna i na izplatu parničkih troškova radi poznate potvore protiv skradinskog učitelja S. Krištića.

„Učiteljski Glas“. Br. 9 i 10 izišli su sa slijedećim sadržajem: Tužna slika u svjetlu istine. — Sa skulptine. — Izvješće tajnika „Saveza“ g. M. Justinjanovića. — Povijest nastava spram nacela značajnosti. — Za onladinski list u Dalmaciji. — Vjestnik.

Na našoj pošti još ne vidimo, da bi stvari okrenule na bolje. Uvijek isti odošaji, ista oskudica činovničkog osoblja i knjigonoša. Stranke već gube svako uztrpljenje, a i mi s njima, gdje smo usilivani uviek o ovome pisati. Neka se jednom ti odošaji urede, to zahtjevamo, jer gradjanstvo za to plaća i jer mora bit služeno kako treba.

Pričuva eskadra, sastavljena od nekoliko ratnih brodova, bit će smještena, kako doznaje „Narodni List“, preko zime u Šibeniku.

Požar u Vodican. Na 14 tek. u sumrak pojavila se vatra u uljarnici gosp. A. Čorića u Vodican. Čim je vatra bukvala razvio se je strašni požar koji je zahvatio sve što je u zgradi bilo i za nekoliko minuta sve je plamalo i gorilo da je strahota bilo gledati. Njeki odvažniji gasioći prodriše u kuću da bi gasili, ali od velikog dima skoro ostadoše zadušeni i jedva se spasise. I tako može se reći kroz malo časova ciela gromada kuća sa svim što je bilo unutra bi uništeno, bez da se isto spasilo. A spasiti se nije moglo jer je spašavanje bilo nemoguće u toj uljarnici čiji podovi i cieti namjestaj bijaše kroz 30-40 godina nadojen uljem. Sreća da se je požar mogao osamiti.

Teško je to bilo gledati, jer eto bez pomoći uništeno cielo jedno imanje. Bilo je osjegurano, ali je šteta mnogo veća od osjeguranja, jer je tu izgorelo i mnoštvo ulja, i kukuruz i ječma i zobit itd. u velikoj množini.

Na mjesto gasiti vruće su uništeni strojevi, popicali mlinovi, parni židovi, izgoreni kukuruz, ječam itd. da ti srce puca.

Za uzrok nesreće ne zna se. Po svoj prilici je uzrok koji nesretni slučaj ili neopreznost kojeg radnika, jer se u zgradi radilo do malo prije požara. Ovaj požar je u mjestu i okolici izazvao obće sauešće.

Sudbene razprave. U Šibeniku ima u zadnje doba više razprava političke naravi. O njima govore i drugi listovi, a mi još čekamo, pa čemo o svima progovoriti onako kako zaslužuju i taženici i tužitelji i dotični sudje.

Plemenito. Velezaslužna braća Grubišići, naši gradjanji nastanjeni u Rusiji, sjetili su se i ove go-

dine liepim milodarom od 500 K mjestne konferencije sv. Vinka od Paula. Ovo je najbolji dokaz, kako g. braća Grubišić ljube svoj zavičaj i kako svojim poduzetnošću i radnošću diče u vanjskom svijetu sebe i svoju rođenu gradu. Uprava Konferencije Sv. Vinka od Paula ovim putem najljepše zahvaljuje plemenitim darovateljima, a mi im želimo svaku sreću i uspjeh u svojim nastojanjima u nadi, da će oni naći i drugih, koji će se za njihovim liepim primjerom povesti.

Sinjnska pučka škola — zatvorena. Nazad dana Sinjnina su čitai sa zadovoljstvom u „Smotri“, kako je sinjski načelnik na učiteljskoj konferenciji obćea učiteljima, da će uviek doći u susret njihovim opravdanim željama i da će se u obće starati oko unapređenja pučke prosvjete.

Sada pak doznajemo, da je taj isti načelnik zabranio otvor škole u Sinju, tobože zato, što bi nova školska zgrada mogla biti pogibeljna po zdravlje djece.

To bi još moglo biti opravdano, kad se ne bi znalo, da ga tu zdravlje djece ni najmanje ne ulazi (jer je zgrada i suviše suha, te se — baš obzirom na zdravlje — ne da ni iz daleka upoređiti sa dosadanjim školskim pomješćima); kad se ne bi znalo, da su tu po sriedi neke druge osobe trči i prosi, koji bi morali od škole pano dalje stati.

Na konca, koma se tim pravi šteta? Vlastniku kuće ne, jer on redovito prima najam; školskoj vlasti ne također: njoj može biti žao da se dangubi i našta dale. Sva šteta pada na Sinjane, na njihovu djecu, koja kod kuće u bezopasnoj plandunju, mješte da uče.

Do ovoga se dolazi, kad neki ljudi gledaju na prazne rieči, a ne i na djela, i kad se ne znadu otičti nekim sičešnim prikosima i zadjevicama.

Zabranu jurenja kolima po mjestima izloženim šetnji i prolazu ne vrši se po naredbi Obćine, kako bi moralo da bude. Pravo je čudo, da se kakova velika nesreća ne dogodi, naročito na obali, te od Okruž. Sudišta do gradje. Bieklitsi i oni sa automobilom su uprav u ovom pogledu drški i bezobzirni. Za to bi trebala malo strožija pažnja i kazna prema prekršiteljima podpiša.

Na našem e. k. kot. poglavarstvu strancarenje napokon počelo prevladavati i u samom uređovanju. Ovih dana izloženi su od te vlasti oglasi u neakvom poreznom poslu najprije u talijanskom, a onda na hrvatskom jeziku. Od dneta Madiraza-Boettner nije moguće nadat se boljoj intonaciji. Svakako, ako ne uniju drugojice, mi čemo ih poučiti.

Tiskarnu Iva pl. Hreljanovića u Senju preuzeli su Krmptić i Vukelić pa će se ona tako i zvati i oni će za istu podpisivati.

Vjekoslav Kirchmayer, slušatelj prava, umro je u Splitu na 18. o. m. j. u najljepšoj mladenačkoj dobi. Mrtvo tielo preneseno je u obiteljsku grobnicu u Supetru na Braču. Pokojniku laka hrvatska zemlja, a obitelji i rodbini, u koju spada po supruzi i vrli Dr. Vicko Duboković, naše toplu sauešće!

Iz Tiesna nam se tuže na bezobzirno protu-hrvatsko ponašanje onljepnjeg financijalnog postojevođe zadrana And. Slamica, koji je onomadne prigodom njekog vjenčanja najpogrdnijim riečima obezčastio hrvatsku trobojnicu. A treba znati, da je to onaj Slamic, kojemu je tjesnjanska obćina pomogla, da ostane po njegovoj želji u Tiesnome, gdje mu je supruga pučka učiteljica, i kojemu je Obćina posvjedočila revno vršenje službe; to je onaj Slamic, koji se inače, kad mu stalo dobro, znao prikazati kao Hrvat, pače kao član tjesnjanskog Sokola, a kad je prošla potreba onda prenio članstvo na snprugu. Njegovo postupanje ozlovoljilo je svakoga, jer ne samo što se toliko zalije, proti hrvatstvu, već trgovcima i ostalim mješćanima u svemu dozlogrdjuje, a u tom mu je pri ruci i e. k. prijammik Galasso, kojemu je obćina uz nisku cieniu unajmila obćinski stan, jer se je i on u potrebi razmećao kao Hrvat.

Zahvala! Povodom molbenice, koje je društvo „Bihac“ upravelo na visoki sabor kraljevine Hrvatske, lavonije i Dalmacije još na 10. novem. 1898 i na 28. decembra 1899, visoka je zemaljska vlada, odio za bogostovje i nastavu, odlukom od 13 augusta 1906 dozvolila društvu podporu od 500 K za nastavak radnja oko izražavanja domaće povjesti.

Predma je upraviteljstvo društva „Bihac“ prikazalo svoju zahvalu posebnim spisom, na udjeljenoj podpiči i dostavilo svoje zadnje publikacije, bilo je ipak odlučeno u odborskoj sjednici od 29 rujna 1906, da se zahvala izvrši u zapisnik i da se putem javnosti izrazi zahvalnost visokoj vladi kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, što je povoljno riešila molbenice, koje su bile prikazane pred osam i sedam godina a time pružila društvu materijalnu i moralnu podporu a narodu dobar primjer na korist ovoga kul-

turnog društva u njegovom radu za hrvatsku povjestnicu!

Za upraviteljstvo „Bihac“, hrvatskog društva za izražavanje domaće povjesti.

Split, 16 oktobra 1906.

Predsjednik

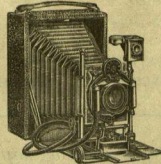
Bulić.

Tajnik

Prof. Josip Barać.

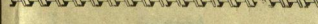
Iz zapisakā

nekog mladog čudaka.
Dr. Italo Bozich in „hora mortis“ napisao je oporuku. Obični ljudi, kad pišu oporuke ostavljaju zapise i darovštine. Italo je čudnjiji od mene — on pita u oporuci, da mu se sve nešto vrati. Italo, Italo, kad bi tvoji imali, da vraćaju ne bi im ništa ostalo — ni san ti, Heregovce, Latince I bio je i prošao „il V congresso degli studenti italiani“. I došle su „adesioni“. Između 24 imena podpišane mlade gospode 17 ih imade hrvatskog korjenā, 2 njemačkog i 1 čita. Ostaju 4 zemljaka talijanskog imena. *Altro che ilariti*, kad se govori o narodnom pjesmanu. Onaj 17.ici valjalo je poslati sa kongresa hrvatsku gramatiku — a onaj četvorici platiti put u Italiju, ako im se među nama ne rači. Hotele li čuti imena „della nuova direzione della gioventù italiana“? Edmondo de Roberti, Arnoldo Kutschera, Gustavo Pfeifer, Zera — rekō bi Dubrovčanin — *Drang nach Osten*. I „gioventù“ je sama uvidila tu „zmesaniju“, pa se jedan *divertore* zove *Mistura*. Na banketu nije falio ni *Krekich de Treuland*. Osešić.

Popisani časti se obznaniiti p. n. obćinstvo, da je snabjeven skladištem najljepših fotografičnih sprava (aparata) i sa svim nužrednim predmetima, potrebitim u fotografske svrhe. Cienne umjerene.

IVAN GRIMANI
knjižar — Šibenik.

MLADIĆ sa dovoljnom školskom izobrazbom, vješt hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku traži mjesto kao pisar kod koje kancelarije bilo odvjetničke ili druge privatne uz mjesečni honorar od 35-40 for.

Ponude neka se uprave na naše uredništvo u Šibeniku.

RIECKA PODRUŽNICA

HRV. POLJODJELJSKE BANKE

DIONIČKO DRUŽTVO

Via del Molo br. 2. — Rieka — Via del Molo br. 2.

Prima novac na uložne knjižnice i ukamacija ga za sada sa čistih 3.6%.

Prima novac uz ustanoviti se imajuće uvjete na tekuci račun (Conto Corrente).

Obavlja naplate i izplate za tuđi račun na mjestnim i stranim tržištima.

Kupuje i prodaje za vlastiti i tuđi račun sve zemaljske proizvode i raznoerstnu robu: brašno, posije, grah, sočivice, laneno i kud-ljino sjeme, djetelino, sieno, suhe šljive, pekmez, šiske, žir, borovnic, sjeme od bundeva (misirače, tikve), kožu, govedji loj, vosak, umjetno gnovivo, gospodarstvene strojeve, vinogradarske spravie i potrebstine (galicij i sumpor).

Podjeljuje predajmlove na sve vrsti žitarica, zemaljskih proizvoda i robu, koja brzom pokvarenju izložena nije.

Preuzima na skladište žitarice, zemaljske proizvode i za uskladištenje sposobnu robu u vlastitim skladištima i vrši sve time skopčane transakcije.

Bavi se u obće svim poslovima, koji u te struke zasjećaju.

Poslovanje strogo točno i savjestno.

Brzjaviti: Poljodjelska, Rieka.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

Utemeljena godina 1884. po općini slob. i kralj. glavnog grada Zagreba.

Godišnji prihod premija i pristojba preko 760.000 K.
Listina obveza zadrudnih članova 2.732.483.37 K.
Posebne pričuve 300.000 K.
Izplaćene požarne štete do ove godine 2.120.608.13 K.

„CROATIA“ posreduje za svoje osiguranike kod prvih novčanih zavoda za zajmove na nekretnine, o Za Dalmaciju i otoke daje izvorno povjereničko i nazorničvo „CROATIAE“ u Splitu. — Sve nužne informacije i upute.

Ured: Ulica Dosud k broji 356 (kuća biesu Juras.)

Sposobni putni agenti primaju se i vrlo dobro honoriraju.

PRVA PONUDA čuvajte se

držite uviek u kući mionirsinji Feller sok od bilik sa markom

Elsa-Fluid,

jer isti djeluje sjegurno i brzo kod zglobobolje i rheume, probadanja, grčeva; te kod bolesti noge, glave, zubi, kostiju, živaca, izčaravanja, lomjavice, migrene, slabosti, iznemoglosti, upale, kucanja srca, zviždanje u ušima, slabosti ožiju, bolesti prsnju i artikulacije i kod groznjavog stanja itd.

12 mali ili 6 dvostruki flaša zapadaju franko 5 kruna, 24 male ili 12 dvostruki kruna 8,60, 48 mali ili 24 dvostruke kruna 16 — kod proizvođiteja E. V. Feller, apotekar u STUBICI Elisaplaz B. 202 (Hrvatska).

Zasluznje preporučiti Feller Rhabarber pilule za čišćenje, sa Markom *Elsapillen* — 6 skatuljica zapada kruna 4. — iste djeluju izvazredno kod bolesti želuca, probave, zapora itd.

Prvog Balsama dobije se za kr. 5, ne samo jedan nego 2 tučeta.

NAJBOLJE SREĐSTVO ZA NIEGOVANJE USTA I ZUBI.

glavno skladište za Dalmaciju kod gosp. VINKA VUČIĆA — Šibenik.

Ne čitati samo, već kušati se mora
davno prokušani medicinski

Steckenpferd Sapun
od ljetljiva mlička od BERGMANNA i druga, Drazdžani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA od ljetljiva mlička da se lice oslobodi od sumnjanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježna boju

Predplatne komad 80 para u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Società anonima per l'utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU. Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMIŠSIMA

CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik.
netto težinu (ne brutto za neto)

Novac se šalje unaprijed ili uz pouzće

Za uslike količine popust uz pogodbu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:

Jedan od najboljih načina, da se **djeca sačuvaju zdrava**, da im se **poboljša krv** i ojačaju pluća jest davati im više puta na dan **meda**, ili sama, ili s kruhom i s mliekom. — Preporuča se i starijima proti nazeban.

Cista naravskog meda po 60 novč., klg. može se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

➔ Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik (prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato opskrbljeni dućan raznim ljekovitim miodijama, predmetima iz gume, svakovrstim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nožnih za bolesnike.

NAJBOLJI I NAJJEFTIJI TIŠNI ŠIVACHI "SINGER" STROJEVI "SINGER" NAJNOVIJIH SISTEMA.

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADIŠTU ŠIVACHI STROJEVA „SINGER“ IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
(Centralna u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčevanja na uložnice i blagajničke doznalice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vriednosne papire i ina vriednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predumove na vriednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vriednosne papire i vriednote, naročito sve vrsti državnih i privatnih sredaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica prioritetnih obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvučene sredke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provadja osiguranje proti tečajnom gubitku izriebanih sredaka i zadužnica.

Obavlja cinkulacija i devikulacija svih vrsti vriednosnih papira, *položuje vojničko-ženitbene* i sve druge jamčevine u vriednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje *kreditna pisma*.

Eskomptira mjenice, naputnice i kupone vriednosnih papira. — Prodaje promese za sva vačenja. — Obavlja besplatno rotaciju svih sredaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavlja te i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve poitanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uloške u Krumam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4%
" " " 15 " " 3%
" " " 30 " " 4 1/2%
Uloške u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim (sterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2%
" " " 30 " " 2 1/2%
" " " 3 " " 3%
NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznacne na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2%.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložnja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicila svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2%.

Otvora tekuće račune u raznim vriednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izriebanih vriednosnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima *doznacnice* na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovica, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorien, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Teplitz, Troppau, Warasdorf, Bečko-Novomjesto i druge glavne gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje *Kreditne listove* sva na mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se *kupnjom i prodajom deviza, valuta i javnih papira.*

Otvora *kredite* uz *tovarne dokumente* u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje *predumove* na *vriednosne papire, robu, warrants i tovarne dokumente* uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje *jamčevine* za *carine skladišta* Kontiranj (Contirungs-Lager).

Preuzimanje u pohranu i upravljanje:
U savi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vriednosnih papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeđuje vriednote proti gubitkem šribanja.

BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

JOSIP CADEL
optičar-specijalista
ZADAR.
Zakleti procjenitelj za Dalmaciju.

Razpolož bogatom zbirkom optičkih predmeta, obavlja naručbe i spram lječničkog propisa.

Prima naručbe tablica od kovine i od pocakljena željeza hvd koje veličine i boje.

U Šibeniku uzorke tablica drži gosp. N. Bonam, koji takodjer prima naručbe.

Stovanom občinstvu preporučujem upotrebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**, koja okrepiljuje želudac, razgrijava žilve, zadržava proljev i ličeć od groznice, tifusa, hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“ dobiva se kod distilera

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

Čudnovat je uspjeh
koji se postizava uporabom najnovijeg ličila za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a
od Bergmanna i druga u Drazdžanim i Teschen na/L.

jer nadmašuje naravnom bojom, koju daje vlasina i bradi, sve dosadašnje pronalaze.

Dobiva se u staklenkama po K 2,50 u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik

JADRANSKA BANKA
u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicolò Macchiavelli, br. 26.

započela je svoje poslovanje, te obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumove na vriednosne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vriednosne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote, i umovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME
JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Častim se preporučit p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama svoju krasno uređenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim veličinama

-- sviječće od pravog pčelinjeg voska --

kao i finog crkvenog tamjana.

Prodajem dobra i sviječća — po zdravlje — korisna meda Klg. po K 1:20 para.

Kupujem uz dobru cijenu u svim količicama žutog voska.

Svaku i najmanju naručbu p. n. musterija obavljam najspretnije, kao i, uz najpovoljnije uvjete.

S velevostovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

Jedina hrvatska tvornica voštanih sviječća u Šibeniku

Jedina hrvatska tvornica voštanih sviječća u Šibeniku